

Nr 4**Kulturutskottets betänkande med anledning av propositionen 1975:1
såvitt gäller anslag till vissa kulturändamål jämte motioner****DRIFTBUDGETEN****Konst, litteratur, musik, teater m. m.**

1. **Konstnärstipendier.** Regeringen har i propositionen 1975:1 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkten B 1 (s. 16–18) föreslagit riksdagen att till Konstnärstipendier för budgetåret 1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 9 892 000 kr.

I propositionen redovisas bl. a. att styrelsen för Sveriges författarfond föreslagit att antalet arbetsstipendier för gruppen författare och översättare ökas från nuvarande 53 till 60 för att därigenom särskilt tillgodose behovet av ett ökat antal stipendier till kulturjournalister. Förslaget, som skulle innebära en kostnadsökning med 105 000 kr., har inte i propositionen förts vidare till riksdagen.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:1326 av fru Ryding m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen beslutar att posten Stipendier åt författare och översättare ökas med 105 000 kr. till 900 000 kr. för budgetåret 1975/76 och att hela anslaget under B 1. Konstnärstipendier ökas till 9 997 000 kr.,

1975:1331 av herrar Sundman (c) och Ahlmark (fp) vari hemställs att riksdagen anvisar till Konstnärstipendier ett reservationsanslag av 9 967 000 kr.

Utskottet

Yrkandet i motionen 1975:1326 överensstämmer med det av styrelsen för Sveriges författarfond framförda förslaget om en ökning av antalet stipendier till kulturjournalister med sju. Förslaget i motionen 1975:1331 gäller samma stipendiegrupp, men i detta fall föreslås en ökning av antalet stipendier med fem. Kostnaden härför är 75 000 kr.

Utskottet får erinra om att regeringen i propositionen i fråga om insatser

för kulturarbetarna intagit en ståndpunkt som innebär att man i år, i avvaktan på ett kommande förslag av kulturrådet, låter de ökade insatser som föreslås i huvudsak avse bildkonstnärerna. I fråga om anslaget till Konstnärsstipendier föreslås sålunda, förutom vissa automatiska förändringar, ingen annan ändring än en höjning med 300 000 kr. till arbetsbidrag till konstnärer inom måleri m. m. Utskottet ansluter sig till förslaget i propositionen och avstyrker alltså motionerna 1975:1326 och 1975:1331.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionerna 1975:1326 och 1975:1331 till *Konstnärsstipendier* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 9 892 000 kr.

2. **Konstnärshelöningar.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 2 (s. 19) och hemställer

att riksdagen till *Konstnärshelöningar* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 2 625 000 kr.

3. **Statens konstråd.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 3 (s. 19–20) och hemställer

att riksdagen till *Statens konstråd* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 269 000 kr.

4. **Förvärv av konst för statens byggnader m. m.** Regeringen har under punkten B 4 (s. 20–21) föreslagit riksdagen att dels godkänna vad i propositionen 1975:1 anförts angående beställningar av konst, som föranleder utgifter under senare budgetår än budgetåret 1975/76, dels till Förvärv av konst för statens byggnader m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:512 av fru Ryding m. fl. (vpk) vari hemställs

1. att riksdagen uttalar sig för att procentregeln blir riktningssgivande beträffande anslagen till konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader.

2. att riksdagen beslutar att anslaget under B 4 i bilaga 10 av budgetpropositionen till Förvärv av konst för statens byggnader m. m. enligt nu gällande normer för budgetåret 1975/76 höjs med 3 500 000 kr. utöver vad som föreslagits i propositionen eller till sammanlagt 8 000 000 kr.,

1975:1316 av fru Fränkel m. fl. (fp) såvitt gäller hemställan

1. att riksdagen anvisar 5 milj. kr., dvs. 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit, till Förvärv av konst för statens byggnader m. m.,

2. att riksdagen begär förslag om åtgärder för att upprätthålla enprocentsregeln för konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader.

Utskottet

Som utskottet tidigare erinrat om föreslår regeringen i budgetpropositionen – i avvaktan på ett förslag av kulturrådet angående de statliga insatserna för kulturarbetarna – vissa begränsade förstärkningar på detta område, i huvudsak avseende bildkonstnärerna. Beträffande förevarande anslag innebär propositionen en anslagshöjning med 700 000 kr. och dessutom en vidgning med 400 000 kr. av den ram utöver anslaget inom vilken statens konstråd får beställa konst.

Konstrådet har i sin anslagsframställning för nästa budgetår som sin uppfattning uttalat att starka skäl talar för att den s. k. enprocentsregeln läggs till grund för tilldelningen av medel för konstförvärv, vilket skulle innebära ett belopp motsvarande en procent av investeringskostnaderna för statliga nybyggnader. Motionerna 1975:512 och 1975:1316 anknäver båda till tanken på en enprocentsregel. I den förra hemställs om ett riksdagsuttalande om att regeln bör bli riktningsgivande beträffande anslagen till konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader, medan det i den senare motionen hemställs att riksdagen begär förslag om åtgärder för att upprätthålla nämnda regel för konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader.

Utskottet har förra året i betänkandet KrU 1974:15 förklarat sig finna det önskvärt att kostnaderna för konstnärlig utsmyckning från början beaktas i kostnadsberäkningarna för byggnader som kan komma i fråga för dylik utsmyckning. Utskottet har även framhållit att frågor om konstnärlig utsmyckning bör bedömas under medverkan av konstnärer och instämt i uppfattningen att den konstnärliga utsmyckningen av statliga byggnader självfallet är av betydelse för konstnärernas arbetsmöjligheter. Utskottet ansåg sig emellertid också kunna utgå från att frågan om enprocentsregeln skulle komma till bedömning i sammanhang med behandlingen av kulturrådets väntade förslag rörande kulturarbetarfrågorna och avstyrkte därför ett motionsyrkande om att kulturrådet skulle få i uppdrag att lägga fram förslag om åtgärder för att upprätthålla regeln.

Utskottet vill gärna ännu en gång framhålla den betydelse som utskottet ur flera synpunkter tillmäter den konstnärliga utsmyckningen av offentliga byggnader. Liksom förra året anser utskottet dock att frågan om man skall tillämpa en fast regel av typen enprocentsregeln och hur denna regel i så fall skall preciseras bör bedömas i det nyss angivna sammanhanget med andra kulturarbetarfrågor. Utskottet avstyrker därför motionen 1975:512, yrkande 1. Av samma skäl avstyrker utskottet motionen 1975:1316, yrkande 2.

I fråga om medelsanvisningen under anslaget Förvärv av konst för statens byggnader m. m. tillstyrker utskottet förslaget i propositionen, vilket innebär

en höjning med 700 000 kr., och avstyrker alltså motionerna 1975:512, yrkande 2, och 1975:1316, yrkande 1, om ytterligare höjningar med 3,5 milj. kr., respektive 500 000 kr.

Utskottet tillstyrker förslaget i propositionen om godkännande av det i det föregående närmare redovisade beställningsbemyndigandet för statens konstråd.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionerna 1975:512, yrkande 1, och 1975:1316, yrkande 2, angående den s. k. enprocentsregeln,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 samt med avslag på motionerna 1975:512, yrkande 2, och 1975:1316, yrkande 1, till *Förvärv av konst för statens byggnader m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 4 500 000 kr.,
3. att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen 1975:1 angående beställningar av konst, som föranleder utgifter under senare budgetår än budgetåret 1975/76.

5. Motioner om utställningsersättning åt konstnärer och konsthantverkare

Motionerna

Utskottet behandlar här motionerna

1975:509 av fru Mogård m. fl. (m) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att fr. o. m. 1976-01-01 införa utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare i samband med utställningar, i huvudsaklig överensstämmelse med det huvudalternativ som förordas i betänkandet *Utställningar* (SOU 1974:43),
2. att riksdagen till Utställningsersättning anvisar ett förslagsanslag av 2 800 000 kr. för budgetåret 1975/76,

1975:1316 av fru Frænkel m. fl. (fp) såvitt gäller hemställan att riksdagen begär förslag om system för utställningsersättning till konstnärer (yrkande 3).

Utskottet

Frågan om utställningsersättning till konstnärer har flera gånger tidigare aktualiserats i motioner som behandlats i kulturutskottet (se betänkandena KrU 1972:18, 1973:7 och 1974:15). Som framhållits i det förstnämnda av dessa betänkanden har en viss försöksverksamhet på området ägt rum.

Utskottet anser att frågan om dylik ersättning bör tas upp i samband med den kommande prövningen av det betänkande av kulturrådet som kommer att behandla frågor om insatser för kulturarbetarna. Framhållas kan också, som utskottet gjorde i betänkandet 1974:15, att frågan om ut-

ställningsersättning har ett samband med frågan om ansvarsfördelningen mellan stat och kommun i vad gäller insatser på kulturområdet. Utskottet avstyrker såväl motionen 1975:509 som motionen 1975:1316, yrkande 3.

Utskottet hemställer

att riksdagen

- a. avslår motionen 1975:509 om införande från och med den 1 januari 1976 av utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare och om anvisande för budgetåret 1975/76 av ett förslagsanslag av 2 800 000 kr. för ändamålet,
- b. avslår motionen 1975:1316, yrkande 3, om förslag om utställningsersättning.

6. Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. Regeringen har under punkten B 5 (s. 21–23) föreslagit riksdagen att till Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 15 074 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:793 av herr Molin (fp) såvitt gäller hemställan att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring av kungörelsen angående Sveriges författarfond, så att rätten till författarpenning utsträcks till att gälla alla bibliotek (yrkande 1¹),

1975:794 av fru Ryding m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen beslutar att bibliotekersättningen utgår med 30 öre för lån av rättsskyddat svenskt originalverk, med motsvarande höjning för övriga belopp, och 15 öre för lån av översatt verk och att vederbörande utskott företar den uppräkningsförslagsanslaget som blir erforderlig,

1975:1330 av herrar Sundman (c) och Ahlmark (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar

1. att bibliotekersättningen fastställs till 24 öre för hemlån av skyddat svenskt originalverk och 96 öre för referensexemplar av dylikt verk samt 12 öre för hemlån av verk i skyddad svensk översättning och 48 öre för referensexemplar av dylikt verk,

2. att författarpenningens storlek fastställs efter överläggningar mellan departementet och Sveriges författarförbund.

¹ Beträffande motivering till detta yrkande hänvisas till den till utbildningsutskottet remitterade motionen 1975:817.

Gällande bestämmelser m. m.

Förevarande anslag är uppdelat på två poster. Ur posten 1, f. n. förslagsvis 13 738 000 kr., utgår ersättning till författare m. fl. för bokutlåning m. m. medan posten 2, som är obetecknad och f. n. uppförd med 800 000 kr., används till ersättning åt författare och översättare för utnyttjande av deras verk i form av talböcker och taltidningar.

Bestämmelser om bibliotek ersättningen är meddelade i kungörelsen (1962:652) om Sveriges författarfond (ändrad senast 1972:553). Enligt kungörelsen utgår ersättning med vissa angivna grundbelopp bl. a. för utlåning genom länsbibliotek, folkbibliotek och skolbibliotek av dels svenska litterära verk i original, dels litterära verk i svensk översättning, i båda fallen under förutsättning att verken är skyddade enligt gällande lag om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Ersättning utgår också för verk av angivna slag som vid nämnda bibliotek ingår i referenssamlingarna och inte lånas ut.

Bibliotek ersättning utgår inte för utlåning, respektive förekomsten av referensexemplar vid andra bibliotek än de i kungörelsen nämnda.

Innevarande budgetår uppgår bibliotek ersättningens grundbelopp i fråga om originalverk till 18 öre för hemlån och till 72 öre för referensexemplar samt i fråga om översatt verk till 6 öre för hemlån och till 24 öre för referensexemplar.

Genom beslut av Kungl. Maj:t bestäms årligen hur stort belopp som i form av bibliotek ersättning skall överföras från förevarande anslag till Sveriges författarfond. Storleken av detta belopp beror dels av grundbeloppens storlek, dels av omfattningen av den utlåning, respektive det bestånd av referensexemplar som bibliotek ersättningen skall grunda sig på. Denna omfattning bedöms på grundval dels av skolöverstyrelsens årliga statistik över total utlåning och totalt antal referensexemplar i folk- och skolbiblioteken, dels av stickprovsundersökningar som genomförs i samverkan mellan författarfonden och statistiska centralbyrån.

Av de medel som överförs från anslaget till fonden disponeras en del till individuella ersättningar medan återstoden tillförs fondens s. k. fria del. Individuell ersättning, s. k. författarpenning, utgår till svenska författare av originalverk med f. n. 10 öre av grundbeloppet för hemlån av originalverk och 40 öre av grundbeloppet för referensexemplar av dylikt verk. I den mån en författare når upp till en ersättning i form av författarpenning som överstiger ett gränsvärde av 10 000 kr. (100 000 boklån eller 25 000 referensexemplar) sker en reduktion av den del av ersättningen som ligger över gränsvärdet. Reduktionen sker i tre etapper. Omvänt gäller den regeln att belopp som inte når upp till 150 kr. (1 500 lån eller 375 referensexemplar) inte betalas ut till vederbörande författare utan i stället ingår i fondens fria del. Om en bok har högst tre upphovsmän (författare, illustratörer) delas författarpenningen lika mellan dem. För verk med fler än tre upphovsmän utgår ingen individuell ersättning.

Den fria delen av fonden används efter bestämmande av författarfondens styrelse till stipendier, pensioner, understöd och andra för författare, översättare m. fl. gemensamma ändamål.

Utskottet

Anslagsberäkningen i propositionen utgår från en något större ökning av bibliotekslåningen än den som styrelsen för Sveriges författarfond räknat med. Detta gör att behovet av medel till bibliotek ersättningar ökar något mer än fondstyrelsen räknat med eller med 486 000 kr. i jämförelse med det för innevarande budgetår beräknade beloppet. Bibliotek ersättnings konstruktion och grundbeloppens storlek förutsättes däremot i propositionen oförändrade med hänsyn till den översyn av systemet för ersättningar till olika konstnärsg grupper som kommer att aktualiseras genom ett betänkande av kulturrådet.

Det i motionen 1975:793 framställda yrkandet i fråga om bibliotek ersättningen innebär enligt den i motionen 1975:817 framförda motiveringen att ersättningen skall grunda sig även på utlåning, respektive förekomsten av referensexemplar vid de vetenskapliga biblioteken. Utskottet har tidigare prövat och avstyrkt förslag av denna innebörd (se KrU 1972:18 och 1973:7). Utskottet avstår från att närmare gå in på skälen för och emot motionärens förslag eftersom utskottet delar den i propositionen uttalade uppfattningen att någon ändring i bibliotek ersättnings konstruktion inte bör komma i fråga i förevarande sammanhang.

Beträffande bibliotek ersättnings grundbelopp intar utskottet samma ståndpunkt. Ett bifall till motionerna 1975:794 och 1975:1330, yrkande 1, skulle medföra kostnadsökningar om uppskattningsvis 11,5, respektive 6,3 milj. kr. Utskottet avstyrker dessa motionsyrkanden.

I sitt betänkande KrU 1972:18 tillstyrkte utskottet en höjning av bibliotek ersättnings grundbelopp till de belopp som gäller för närvarande. Utskottet framhöll att denna höjning motiverade att man också övervägde bl. a. att ändra författarpenningens storlek. Utskottet konstaterade emellertid att detta var en fråga om hur man skulle fördela det totalbelopp som tillförs författarna och översättarna som grupp och att det därför var rimligt att beslut i denna och en likartad fråga fattades först efter överläggningar med vederbörande organisationer. Utskottet gjorde därför inte något uttalande om författarpenningens storlek.

Yrkande 2 i motionen 1975:1330 anknyter till detta tidigare ståndpunktstagande. Utskottet har samma uppfattning i denna fråga som 1972 men anser att något formligt beslut av riksdagen i frågan inte behövs. Motionensyrkandet avstyrks därför.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1975:793,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionerna 1975:794 och 1975:1330, yrkande 1, till *Er-*

sättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m. för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 15 074 000 kr.,

3. att riksdagen avslår motionen 1975:1330, yrkande 2.

7. **Statens biografbyrå.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 6 (s. 24) och hemställer

att riksdagen till *Statens biografbyrå* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 891 000 kr.

8. **Bidrag till Operan och Dramatiska teatern.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 8 (s. 25–28) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Operan och Dramatiska teatern* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 83 679 000 kr.

9. **Bidrag till Svenska riksteatern.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 9 (s. 28–31) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Svenska riksteatern* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 42 656 000 kr.

10. **Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner. Regionmusiken.** Regeringen har under punkten B 10 (s. 31–35) föreslagit riksdagen att

1. godkänna de i propositionen 1975:1 förordade förändringarna i beräkningen av bidragsunderlaget för regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner,

2. till Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 68 300 000 kr.

Vidare har regeringen under punkten B 12 (s. 39–41) föreslagit riksdagen att till Regionmusiken för budgetåret 1975/76 anvisa ett förslagsanslag av 39 418 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:510 av herr Nygren m. fl. (s, c, m) vari hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om en skyndsam prövning av möjligheterna att tillskapa en kammarorkester i Umeå med uppgift dels att ge Norrlandsoperan service, dels att ge regionala konserter,

1975:798 av herr Ångström m. fl. (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar att erforderliga medel ställs till förfogande för anställande av 12 stråkmusiker

vid regionmusiken i Umeå som en nödvändig musikresurs för Norrlandsoperans verksamhet och som en nödvändig förstärkning av musiklivet i övre Norrland,

1975:1302 av herr Ahlmark m. fl. (fp, c, m) vari hemställs att riksdagen

1. höjer förslagsanslaget Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner med 1 280 000 kr. utöver vad som föreslås i budgetpropositionen till totalt 69 580 000 kr. för att öka statsbidragsunderlaget för Konsertföreningen i Stockholm till 170 grundbelopp,

2. begär att regeringen tar initiativet till överläggningar med berörda kommuner och musikinstitutioner i syfte att avveckla de samlade underskotten från budgetåren 1970/71–1974/75.

Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner m. m.

Gällande system för statligt bidrag

Den 1 juli 1974 infördes ett nytt system för det statliga stödet till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (prop. 1974:28, KrU 1974:15, rskr 1974:248). Enligt kungörelsen 1974:451 får institution som bedriver yrkesmässig teater-, dans- eller musikverksamhet och som uppbär bidrag från kommun eller landstingskommun statsbidrag till kostnader för verksamheten, om regeringen förklarat institutionen berättigad till sådant.

Statsbidrag utgår i form av grundbidrag och tilläggsbidrag. Underlaget för beräkningen av grundbidraget utgörs av det antal grundbelopp som varje år fastställs för institutionen. Grundbeloppets storlek – beräknat med utgångspunkt i genomsnittliga lönekostnaden per anställd vid teater- och dans- resp. musikinstitutioner – och det totala antalet grundbelopp fastställs årligen av regeringen. Ett belopp som svarar mot högst 10 % av de tilldelade grundbeloppen utgör bidragsgrundande kostnader för köpta tjänster.

Grundbidrag utgår med 55 % av bidragsunderlaget. Till nyinrättade institutioner kan efter regeringens prövning grundbidrag utgå med 60 % av bidragsunderlaget under högst tre år. Institution med regional verksamhet av väsentlig omfattning kan efter prövning av statens kulturråd få tilläggsbidrag inom ramen för tillgängliga medel.

Innevarande budgetår är grundbeloppet för teater- och dansinstitution 48 705 kr. och för musikinstitutioner 71 170 kr. Tilläggsbidrag utgår med ett belopp av sammanlagt högst 1 600 000 kr.

Det totala antalet grundbelopp budgetåret 1974/75 uppgår till 1 994, varav 1 534 för teaterinstitutioner och 460 för musikinstitutioner.

Översyn av bidragsunderlaget

Statens kulturråd har avslutat en av teater- och musikrådet i samarbete med bl. a. riksrevisionsverket inledd översyn av bidragsunderlaget. Statens kulturråd föreslår att grundbeloppet för teater- och dansinstitutioner beräknas

till 54 047 kr. och för musikinstitutioner till 66 430 kr. Beräkningen bygger på en ny fördelning av kostnader för fast anställd personal och för köpta tjänster. Som en följd härav föreslås maximeringen av kostnaderna för köpta tjänster vid musikinstitutioner höjd till 20 % av bidragsunderlaget. I propositionen ansluter sig föredragande statsrådet till kulturrådets förslag.

Regionmusiken

Regionmusiken har uppgifter inom både det allmänna musiklivet och försvaret. En övervägande del av regionmusikens insatser i det allmänna musiklivet sker inom ramen för rikskonsertverksamheten. Viss kapacitet disponeras dock för direkta lokala insatser. Verksamheten innefattar främst skolkonserter, framträdanden i föreningsliv och vid vårdanstalter m. m. samt insatser till stöd för amatörmusiken.

Kostnaderna för regionmusikens verksamhet bestrids f. n. delvis från fjärde och delvis från åttonde huvudtiteln. Försvarets bidrag till regionmusiken uppgår till ca 40 % av kostnaderna för regionmusikens verksamhet.

Utskottet

Det nya statsbidragssystemet, som i korthet beskrivits i det föregående, har för musikinstitutionerna inneburit en avsevärd principiell förändring i bidragsgivningen. I motionen 1975:1302 påpekas att en rad problem av delvis mycket akut karaktär uppstått för flera av orkestrarna i övergången mellan det nya och det gamla statsbidragssystemet. Kvarliggande underskott, för vilka tilläggsanslag inte medgivits, utgör en belastning. Särskilt hårt drabbad är Konsertföreningen i Stockholm. För dess del uppgår det samlade underskottet enligt motionen till ca 1,5 milj. kr. och utgör ett allvarligt hot mot den fortsatta verksamheten. I motionen föreslås att regeringen tar initiativ till överläggningar med berörda kommuner och musikinstitutioner i syfte att avveckla de samlade underskotten från budgetåren 1970/71–1974/75. Vidare föreslås en uppräknig av antalet grundbelopp för Konsertföreningen i Stockholm med anledning av ett planerat samgående mellan Stiftelsen Stockholms konserthus och Konsertföreningen i Stockholm.

De fasta symfoniorkestrarna och bland dem Konsertföreningen i Stockholm har stor betydelse för musiklivet i Sverige. Den i motionen omnämnda framställningen från Teatrarnas riksförbund om tilläggsanslag för bl. a. Konsertföreningen i Stockholm är under beredning i utbildningsdepartementet. Utskottet, som erfarit att man inom departementet söker att ytterligare klarlägga orsakerna till underskotten och därmed statens ansvar i fråga om täckande av dessa, utgår från att berörda parter tar de initiativ och kontakter som erfordras för en lösning av frågan utan särskilda påpekanden från riksdagens sida och avstyrker därför yrkande 2 i motionen 1975:1302.

Styrelserna för Stiftelsen Stockholms konserthus och Konserthörsningen i Stockholm har enligt vad utskottet inhämtat i december 1974 fattat beslut om en sammanslagning av de båda institutionerna fr. o. m. den 1 juli 1975. Beslutet är dock villkorat så till vida att en förutsättning för samgåendet är att de ackumulerade underskotten dessförinnan täckts.

Av det sagda framgår att utskottet i förevarande läge inte kan tillstyrka den i motionen 1975:1302 föreslagna ökningen av antalet grundbelopp, vilken ju motiveras av ett samgående mellan konserthusstiftelsen och konserthörsningen. Enligt utskottets mening bör vidare gälla den ordningen att förslag om förändringar i bidragsunderlaget skall prövas av statens kulturråd och regeringen samt vara förankrade genom åtaganden från vederbörande primärkommunala och i förekommande fall landstingskommunala anslagsgivare.

För innevarande budgetår utgår statligt grundbidrag med 60 procent av bidragsunderlaget till Västerbottensteatern som är en nyinrättad musikteaterensemble i Umeå. I övrigt bidrar landsting och kommuner i Västerbotten till verksamheten vid denna teater, den s. k. Norrlandsoperan. Målsättningen för institutionen är att ge ett utbud av musikteater i hela övre Norrland.

I motionerna 1975:510 och 1975:798 påtalas de svårigheter det innebär för Norrlandsoperan att den inte har tillgång till stråkmusiker. Sålunda har man för att kunna genomföra en nu aktuell uppsättning varit tvungen att anlita musiker från hovkapellet i Stockholm, vilket dels innebär höga kostnader, dels begränsar möjligheterna att turnera i regionen. För att avhjälpa bristen på stråkmusiker föreslås i motionen 1975:510 att möjligheterna att tillskapa en kammarorkester i Umeå skyndsamt prövas, medan förslaget i motionen 1975:798 går ut på en förstärkning av regionmusiken i Umeå med tolv stråkmusiker.

Med anledning av förevarande motionsyrkanden vill utskottet erinra om att frågan om den framtida utvecklingen av institutionsverksamheten på musikområdet behandlades ingående i propositionen 1974:28 angående den statliga kulturpolitiken. Denna utveckling, anförde föredragande statsrådet, måste utgå från de villkor och förutsättningar som gäller för området och gå mot ett ökat regionalt ansvarstagande. Statsrådet förutsåg behov av ett utredningsarbete på regional nivå som gick ut på att klarlägga de lokala och regionala förutsättningarna för att inom regionen tillgodose olika musikbehov och för att ange lämpliga organisations- och arbetsformer för en institutionsverksamhet. I sammanhanget underströks att det gällde att planera och samordna det musikutbud som producerades av Institutet för riks-konserter, av regionmusiken och inom det lokala musiklivet. Vad statsrådet anförde rörande musikområdet i dessa delar mötte ingen erinran från riksdagens sida.

Utskottet vill med anledning av motionerna, som syftar till att avhjälpa bristen på stråkmusiker i Umeåregionen, kraftigt understryka angelägenheten av att den satsning på musiklivet i övre Norrland som tillkomsten

av Västerbottensteatern innebär fullföljs och att teatern ges möjligheter att arbeta i enlighet med den målsättning som gäller för verksamheten. I fråga om musikresurser och musikutbud föreligger emellertid en tydlig brist på balans mellan de södra och norra delarna av Sverige. En förbättring härvidlag bör åstadkommas – och åstadkommas med tillfredsställande snabbhet – men detta kräver överväganden i den ordning som närmare utvecklats i förra årets kulturproposition. Utskottet hänvisar bl. a. till det i propositionen angivna decentraliseringsmålet som innebär att kulturpolitiken skall främja en decentralisering av verksamhet och beslutsfunktioner inom kulturområdet. Ett fullföljande av det utvecklingsarbete som pågår inom regionmusiken har också sin givna betydelse i detta sammanhang. Det måste emellertid ankomma på statens kulturråd, som har tillsyn över de statsbidragsberättigade regionala och lokala musikinstitutionerna, att på grundval av lokala och regionala förslag initiera de statliga stödåtgärder som behövs för att lösa den typ av problem som Västerbottensteatern nu har. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1975:510 och 1975:798.

Föredragande statsrådet har vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår under anslaget Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner utgått från det av statens kulturråd efter översyn föreslagna bidragsunderlaget. Medel beräknas för bidrag till två nya regionala teatrar, en i Värmlands och en i Kopparbergs län, samt till en kammarmusikensemble i Oskarshamn. Utskottet tillstyrker de förordade förändringarna i beräkningen av bidragsunderlaget och det för nästa budgetår av regeringen föreslagna förslagsanslaget.

I samråd med chefen för försvarsdepartementet förordar föredragande statsrådet att kostnaderna för regionmusikens verksamhet fr. o. m. nästa budgetår helt belastar anslaget Regionmusik under åttonde huvudtiteln och att försvaret övergår till att betala regionmusiken för framträdandena. Försvarets kostnader härför, vilka för nästa budgetår beräknats till 8 milj. kr., kommer att bestridas från försvarsgrenarnas anslag till ledning och förbandsverksamhet. Utskottet, som i det föregående avstyrkt motionen 1975:798 om förstärkning av regionmusiken i Umeå, tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning till regionmusiken för nästa budgetår.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de i propositionen 1975:1 förordade förändringarna i beräkningen av bidragsunderlaget för regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionen 1975:1302, yrkande 1, till *Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 68 300 000 kr.,
3. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionen 1975:798 till *Regionmusiken* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 39 418 000 kr.,

4. att riksdagen avslår motionen 1975:510 om en kammarorkester i Umeå,
5. att riksdagen avslår motionen 1975:1302, yrkande 2, angående vissa överläggningar.

11. **Rikskonsertverksamhet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 11 (s. 35–38) och hemställer

att riksdagen till *Rikskonsertverksamhet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 21 392 000 kr.

12. **Musikaliska akademien.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 13 (s. 41–44) och hemställer

att riksdagen till *Musikaliska akademien* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 2 185 000 kr.

13. **Tidskriftsstöd.** Regeringen har under punkten B 14 (s. 44–45) föreslagit riksdagen att till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 1 640 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:511 av fru Ryding m. fl. (vpk) vari hemställs att riksdagen beslutar att till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 2 140 000 kr., vilket innebär ett belopp av 500 000 kr. utöver det som regeringen föreslagit,

1975:1309 av fröken Eliasson (c) och herr Sundman (c) vari hemställs att riksdagen till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1975/76 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 200 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 1 840 000 kr.,

1975:1340 av herrar Wikström (fp) och Ahlmark (fp) vari hemställs att riksdagen för budgetåret 1975/76 under anslaget *Tidskriftsstöd* utöver vad regeringen föreslagit anvisar 150 000 kr., avsett för grundbidrag.

Utskottet

Uppdraget för 1972 års pressutredning är enligt givna direktiv inte begränsat till dagspressen utan omfattar även pressorgan som ges ut av ideella och fackliga organisationer. Av direktiven framgår också att frågan om formerna för tidskriftsstödet vid behov kommer att tas upp till bedömning i särskild ordning mot bakgrund av de analyser och förslag som pressutredningen kan komma att lägga fram. Utredningen beräknar att slutföra

sitt arbete under år 1975. Även det arbete som bedrivs av 1974 års tidningstaxeutredning och som omfattar en översyn av avgifterna i postverkets tidningsrörelse har stor betydelse för tidskrifternas ekonomi och därigenom för det framtida behovet av stödåtgärder.

Regeringens förslag för nästa budgetår innebär att anslaget till tidskriftsstöd ökar med 100 000 kr. I motionerna 1975:1340 och 1975:1309 föreslås att ytterligare 150 000 kr. respektive 200 000 kr. anvisas, medan en höjning med 500 000 kr. utöver regeringens förslag yrkas i motionen 1975:511.

Med hänsyn bl. a. till pågående utredningsarbete som sannolikt kommer att föranleda överväganden i särskild ordning beträffande tidskriftsstödet tillstyrker utskottet propositionens förslag om ett anslag av 1 640 000 kr. och avstyrker de motionsvis framförda yrkandena om ytterligare medelsanvisning.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionerna 1975:511, 1975:1309 och 1975:1340 till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 640 000 kr.

14. Viss beredskapsutrustning m. m. för Sveriges Radio. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 15 (s. 45) och hemställer

att riksdagen till *Viss beredskapsutrustning m. m. för Sveriges Radio* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 260 000 kr.

Arkiv, museer m. m.

15. Riksarkivet: Förvaltningskostnader m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 16–B 18 (s. 46–50) och hemställer

1. att riksdagen till *Riksarkivet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 11 307 000 kr.,
2. att riksdagen till *Riksarkivet: Inköp av arkivalier och böcker m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 104 000 kr.,
3. att riksdagen till *Landsarkiven* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 8 038 000 kr.

16. Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader. Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m. Regeringen har under punkterna B 19–B 20 (s. 50–52) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1975/76 anvisa

1. till Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltnings-

kostnader ett förslagsanslag av 4 097 000 kr.,

2. till Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m. ett reservationsanslag av 710 000 kr.

I myndigheten dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv (DOVA) ingår dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala, ortnamnsarkivet i Uppsala, dialekt- och ortnamnsarkivet i Lund, dialekt- och ortnamnsarkivet i Göteborg, dialekt- och ortnamnsarkivet i Umeå samt svenskt visarkiv. Myndigheten har till uppgift bl. a. att samla in, bevara, bearbeta och publicera material om dialekter och folkminnen samt ortnamn i riket, ombesörja statliga ortnamnsundersökningar, handlägga ärenden om fastställande av ortnamn samt samla in och sammanställa svenskt vismaterial och folkmusik.

Motionen

I motionen 1975:1315 av herr Eriksson i Ulfsbyn m. fl. (c, m, fp) hemställs att riksdagen beslutar

1. att till Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader för budgetåret 1975/76 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 79 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 4 176 000 kr.,

2. att till Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 40 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 750 000 kr.

Den i motionen begärda höjningen av förvaltningskostnadsanslaget avser att möjliggöra inrättande av ytterligare en tjänst som arkivarie vid svenskt visarkiv medan ökningen av anslaget till insamlingsverksamhet m. m. har till syfte dels att förstärka denna verksamhet vid visarkivet, dels att möjliggöra omläggning av arbetsrutiner och arbetsformer i samband med visarkivets flyttning under våren 1975.

Utskottet

De under detta anslag samlade arkiven fungerar som dokumentationscentraler inom kulturområdet och utför betydelsefulla uppgifter i arbetet på att levandegöra vårt kulturarv och föra det vidare. Utskottet har förståelse för de önskemål om ytterligare medelsanvisning till svenskt visarkiv som framförs i motionen 1975:1315 men vill framhålla att i och för sig goda skäl för ökade anslag också kan anföras beträffande de övriga fem arkiven inom DOVA. Utskottet anser inte att riksdagen bör besluta någon annan ändring av anslagen än vad som föreslagits i propositionen. Utskottet tillstyrker alltså regeringens förslag till medelsanvisningar för nästa budgetår och avstyrker de båda yrkandena i motionen 1975:1315.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionen 1975:1315, yrkande 1, till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 4 097 000 kr.,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionen 1975:1315, yrkande 2, till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 710 000 kr.

17. Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen m. fl. anslag.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna B 21–B 34 (s. 52–76) och hemställer

1. att riksdagen till *Bidrag till avlöningar inom landsantikvarieorganisationen* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 2 473 000 kr.,
2. att riksdagen till *Nationalmuseet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 11 825 000 kr.,
3. att riksdagen till *Nationalmuseet: Underhåll och ökande av samlingarna m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 152 000 kr.,
4. att riksdagen till *Nationalmuseet: Utställningar av nutida svensk konst i utlandet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 393 000 kr.,
5. att riksdagen till *Livrustkammaren* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 1 486 000 kr.,
6. att riksdagen till *Naturhistoriska riksmuseet: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 11 393 000 kr.,
7. att riksdagen till *Naturhistoriska riksmuseet: Materiel m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 809 000 kr.,
8. att riksdagen till *Statens sjöhistoriska museum: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 5 304 000 kr.,
9. att riksdagen till *Statens sjöhistoriska museum: Underhåll och ökande av samlingarna* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 kr.,
10. att riksdagen till *Etnografiska museet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 2 923 000 kr.,
11. att riksdagen till *Skoklosters slott* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 1 753 000 kr.,
12. att riksdagen till *Bidrag till Nordiska museet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 11 592 000 kr.,

13. att riksdagen till *Bidrag till Tekniska museet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 2 732 000 kr.,
14. att riksdagen till *Bidrag till Skansen* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 2 904 000 kr.

18. **Bidrag till vissa museer.** Regeringen har under punkten B 35 (s. 77–81) föreslagit riksdagen att till Bidrag till vissa museer för budgetåret 1975/76 anvisa ett anslag av 5 494 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:263 av herrar Torwald (c) och Bengtsson i Göteborg (c) vari hemställs att riksdagen beslutar höja anslaget under punkt B 35 till museiverksamhet i Göteborg med 200 000 kr.,

1975:506 av fru Jonäng m. fl. (c, m, fp) vari hemställs att riksdagen med anledning av vad i motionen sagts om stiftelsen Silvanum som ett riksintresse beviljar ett anslag till stiftelsen Silvanum på 100 000 kr. inom ramen för Bidrag till vissa museer för budgetåret 1975/76 under åttonde huvudtiteln,

1975:1317 av herrar Johansson i Malmö (s) och Adamsson (s) vari hemställs att riksdagen beslutar att för budgetåret 1975/76 anvisa 600 000 kr. i statsbidrag till Malmö kommun som bidrag för museiverksamhet av riks- och sydsvensk karaktär och för utbildnings- och forskningsaktiviteter inom musciområdet.

Utskottet

Ur anslaget Bidrag till vissa museer och arkiv utgår f. n. bidrag till bland annat Pressarkivet och Arbetarrörelsens arkiv. I budgetpropositionen förordas att medel till Pressarkivet fr. o. m. nästa budgetår beräknas under riksarkivets anslag till förvaltningskostnader och medel till Arbetarrörelsens arkiv under anslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål. Utskottet som i det föregående biträtt förslaget beträffande Pressarkivet har ingen erinran mot den angivna ändringen i fråga om medelsanvisningen till Arbetarrörelsens arkiv. Förevarande anslag bör såsom föreslås i propositionen fr. o. m. nästa budgetår benämnas Bidrag till vissa museer.

Med anledning av motionsvis framförda förslag beslöt 1974 års riksdag att anvisa 2 000 000 kr. som ett särskilt riksstatsanslag med rubriken Bidrag till museiverksamhet i Göteborg (KrU 1974:15, rskr 1974:248). I propositionen föreslås nu att medel för detta ändamål förs upp som en särskild anslagspost under anslaget Bidrag till vissa museer. Utskottet har inte någon erinran mot förslaget.

Vad därefter beträffar storleken av bidraget till Göteborgsmuseerna tillstyrker utskottet förslaget i propositionen, vilket innebär oförändrad medelsanvisning, och avstyrker således yrkandet i motionen 1975:263 om en höjning med 200 000 kr. Det bör i detta sammanhang noteras att statens kulturråd fått i uppdrag att utarbeta underlag för fortsatta överväganden rörande det statliga stödet till vissa kulturinstitutioner i Stockholm och Göteborg samt att bland dessa ingår vissa museer.

I propositionen 1974:28 angående den statliga kulturpolitiken uttalades att en arbetsgrupp skulle tillkallas för att överväga utformningen av ett nytt statsbidrag till länsmuscerna. Arbetsgruppen, som numera tillsatts, skall enligt sina direktiv överväga även hur ett bidrag till regionala musei- och kulturminnesvårdsverksamhet bör vara utformat i län där länsmuseum saknas.

Beaktansvärda synpunkter på museiväsendet i Kristianstads och Malmöhus län har enligt utskottets mening framförts i motionen 1975:1317. Med hänsyn till det arbete som pågår inom nyssnämnda arbetsgrupp anser sig utskottet emellertid ha grundad anledning att förmoda att ett bättre underlag än för närvarande snart kommer att föreligga för en bedömning av museifrågorna i de båda länen och därmed även av den i motionen väckta frågan om statsbidrag till museiverksamhet i Malmö. Utskottet anser att det är för tidigt att nu ta ställning till denna statsbidragsfråga och avstyrker därför motionen 1975:1317.

I motionen 1975:506 återkommer ett vid 1974 års riksdag motionsvis framfört förslag om anslag till stiftelsen Silvanum för verksamheten vid det av stiftelsen drivna skogsmuseet i Gävle. Förra året avstyrkte utskottet motionsförslaget med hänvisning till då förestående överväganden rörande vissa kulturminnesvårds- och museifrågor, dvs. arbetet i den nyssnämnda arbetsgruppen. Utskottet finner inte anledning frånga sin i betänkandet 1974:15 redovisade ståndpunkt och avstyrker motionen 1975:506 om ett anslag till stiftelsen Silvanum på 100 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionerna 1975:263, 1975:506 och 1975:1317 till *Bidrag till vissa museer* för budgetåret 1975/76 anvisar ett anslag av 5 494 000 kr.

19. Motion om statsbidrag till museer

Motionen

I motionen 1975:507 av herr Mattsson i Lane-Herrestad m. fl. (c) hemställs att riksdagen till ett nytt anslag, Bidrag till museer för vissa vetenskapliga tjänster m. m., för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 000 000 kr.

Det är enligt motionärerna av stor betydelse att museerna kan utveckla

sin verksamhet i enlighet med målsättningarna för den statliga kulturpolitiken. Det intresse och engagemang som läggs ner i det mycket stora antal bygdemuseer som finns över hela landet är därvid betydelsefullt men det är också viktigt att dessa museer genom ett väl utvecklat länsmuseum kan få nödvändigt stöd. Motionärerna förutsätter att den arbetsgrupp som f. n. överväger ett nytt statsbidragssystem för läns museerna arbetar skyndsamt. Redan nu finns det emellertid ett betydande behov av medel för att museiverksamheten skall kunna utvecklas. Inte minst gäller detta museer som ingår som viktiga led i forskningsorganisationen och som används i undervisning. I avvaktan på förslag om nytt statsbidragssystem till läns museerna bör därför 1 milj. kr. anvisas som bidrag till sådana icke statliga museer som främst på olika sätt utnyttjas för vetenskaplig forskning och undervisning.

Utskottet

Museerna har en mycket betydelsefull uppgift i dagens kulturliv. Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att de får möjligheter att utveckla sin verksamhet enligt intentionerna i förra årets beslut angående riktlinjer för kulturpolitiken. Utskottet förutsätter att det utredningsarbete som nu pågår angående statsbidrag till läns museerna m. m. bedrivs skyndsamt. Medan arbetet pågår bör dock enligt utskottets mening något nytt statsbidrag med den inriktning som angivits i motionen 1975:507 inte införas. Utskottet avstyrker därför motionen och hemställer
att riksdagen avslår motionen 1975:507.

20. **Svenskt biografiskt lexikon.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 36 (s. 81) och hemställer

att riksdagen till *Svenskt biografiskt lexikon* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 826 000 kr.

21. **Inköp av vissa kulturföremål.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 37 (s. 82) och hemställer

att riksdagen till *Inköp av vissa kulturföremål* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 100 000 kr.

Ungdoms- och folkbildningsverksamhet

22. **Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.** Regeringen har under punkten B 39 (s. 83–86) föreslagit riksdagen att till Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett anslag av 9 000 000 kr.

Detta bidragsanslag infördes efter förslag i 1974 års kulturproposition (1974:28). Ett av de centrala motiven för anslaget var en önskan att öka föreningars, organisationers och andra gruppers möjligheter att efterfråga

kulturprogram och därigenom ge deras verksamhet ökad bredd. Anslaget är uppdelat på olika poster. Förslaget i propositionen innebär en höjning med 3 milj. kr., varav till kulturprogram inom föreningslivet beräknats 2,8 milj. kr., till kulturprogram för handikappade 150 000 kr. och till förmedlingsbyrån för kulturprogram 50 000 kr.

Motionen

I motionen 1975:508 av fru Mogård m. fl. (m) hemställs

1. att riksdagen hos regeringen anhåller om en redovisning av hur bidragen under anslagsposten Kulturprogram inom föreningslivet fördelats och använts,

2. att riksdagen till Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m. för budgetåret 1975/76 anvisar ett anslag av 6 200 000 kr.

Utskottet

Det yrkande i fråga om anslagets storlek som framställs i motionen innebär att till kulturprogram inom föreningslivet beräknas oförändrad medelsanvisning om 5 135 000 kr., i stället för den i propositionen föreslagna höjningen med 2 800 000 kr. Som skäl för denna sänkning i förhållande till propositionen anför motionärerna att verksamheten bör stabiliseras och dess betydelse för förenings- och kulturlivet klargöras innan någon höjning sker. I motionen yrkas i anslutning härtill också att riksdagen av regeringen skall begära en redovisning av hur bidragen till kulturprogram inom föreningslivet fördelats och använts.

Utskottet, som finner det värdefullt med den ökning av anslagsmedlen till kulturprogram inom föreningslivet som beräknats i propositionen, anser att riksdagen bör bifalla propositionens förslag och alltså avslå motionen 1975:508, yrkande 2.

Det i motionen framställda yrkandet 1 om en redovisning av fördelningen och användningen av bidragen till kulturprogram inom föreningslivet avstyrks av utskottet. Kommande framställningar av statens kulturråd om anslag till dylika kulturprogram kommer givetvis att bygga på de erfarenheter man efter hand gör angående anslagsmedlens användning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionen 1975:508, yrkande 2, till *Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett anslag av 9 000 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1975:508, yrkande 1.

23. Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Regeringen har under punkten B 40 (s. 86–87) föreslagit riksdagen att till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning för budgetåret

1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 1 786 000 kr.

Förslaget i propositionen innebär oförändrad medelsanvisning medan skolöverstyrelsen i sin anslagsframställning för nästa budgetår föreslagit en höjning med 555 000 kr. Av denna höjning motiveras 255 000 kr. med beräknade kostnadsökningar under budgetåret 1975/76 och kostnadsökningar som inte beräknas bli kompenserade trots höjningen av anslaget för innevarande budgetår.

Motionerna

Utskottet behandlar i detta sammanhang motionerna

1975:502 av herrar Eriksson i Ulfsbyn (c) och Norrby (c) vari hemställs att riksdagen till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 936 000 kr.,

1975:504 av herr Jadestig m. fl. (s) vari hemställs att riksdagen under utbildningshuvudtiteln anvisar 1 936 000 kr. till Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning,

1975:796 av herr Westberg i Ljusdal m. fl. (fp) såvitt gäller hemställer att riksdagen beslutar att höja anslaget till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning med 555 000 kr. till sammanlagt 2 341 000 kr. (yrkande 1),

1975:1304 av herr förste vice talmannen Bengtson (c) och herr Nilsson i Agnäs (m) vari hemställs att riksdagen beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 150 000 kr. förhöjt anslag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

Utskottet

I motionerna har genomgående framhållits att ett oförändrat anslag till Centralförbundet för nästa budgetår i själva verket, med hänsyn till ofrånkomliga kostnadsstegringar, kommer att innebära en försämring av förbundets arbetsmöjligheter. Utskottet, som vill understryka Centralförbundets ställning som informationsorgan, föreslår att anslaget höjs med 150 000 kr. i förhållande till förslaget i propositionen. Utskottet tillstyrker alltså motionerna 1975:502, 1975:504 och 1975:1304. Vid bifall härtill blir även yrkandet i motionen 1975:796 i viss mån tillgodosett.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionen 1975:796, yrkande 1, samt med bifall till motionerna 1975:502, 1975:504 och 1975:1304 till *Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 936 000 kr.

24. **Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.** Regeringen har under punkten B 41 (s. 87–88) föreslagit riksdagen att till Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m. för budgetåret 1975/76 anvisa ett reservationsanslag av 3 242 000 kr.

Regeringens förslag innebär en anslagshöjning med 150 000 kr. Beloppet avses bli disponerat till ökningsanlag till grundbidrag till nykterhetsorganisationer m. m. och till instruktörsbidrag.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:796 av herr Westberg i Ljusdal m. m. (fp) såvitt gäller hemställa att riksdagen beslutar att höja anslaget till nykterhetsorganisationer m. m. med 251 000 kr. till sammanlagt 3 493 000 kr. (yrkande 2),

1975:1305 av herr förste vice talmannen Bengtson m. m. (c, m) vari hemställs att riksdagen till Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m. för budgetåret 1975/76 anvisar ett med 100 000 kr. i förhållande till regeringens förslag höjt reservationsanslag,

1975:1338 av herr Wennerfors m. m. (m, c) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående förhöjt anslag till Riksförbundet mot alkoholmissbruk (RFMA),

1975:1339 av herrar Westberg i Ljusdal (fp) och Raneskog (c) vari hemställs att riksdagen under anslagsposten Nykterhetsorganisationer m. m. beviljar Länsnykterhetsförbundens samorganisation ett anslag på 175 000 kr.

Det i motionen 1975:1338 framställda yrkandet avser ett instämmande från riksdagens sida i ett uttalande av motionärerna att starka skäl talar för en höjning av bidraget till RFMA till 75 000 kr. Organisationerna har i år av skolöverstyrelsen beviljats 35 000 kr. som organisationsbidrag och har därutöver under rubriken Speciella bidrag erhållit 5 000 kr.

Utskottet

Ur detta anslag utgår bl. a. bidrag till Riksförbundet mot alkoholmissbruk. Det i motionen 1975:1338 framställda yrkandet går ut på att riksdagen skall göra ett uttalande till förmån för en höjning av detta bidrag inom ramen för det i propositionen föreslagna totala anslaget. Utskottet anser sig inte böra tillstyrka detta yrkande.

I motionen 1975:1339 har hemställts om anvisande av 175 000 kr. som bidrag till Länsnykterhetsförbundens samorganisation. Utskottet anser inte att riksdagen bör beräkna särskilda medel till nämnda samorganisation och avstyrker därför motionen.

En allmän höjning av anslaget har begärts i motionerna 1975:796 (yrkande 2) och 1975:1305. I den förra motionen föreslås en höjning med 251 000 kr. och i den senare en höjning med 100 000 kr. Med anledning av dessa yrkanden får utskottet erinra om att förevarande anslag för två år sedan på förslag av kulturutskottet höjdes med 200 000 kr. och förra året efter förslag av Kungl. Maj:t med 150 000 kr. I propositionen föreslås nu en ytterligare höjning med 150 000 kr. Någon höjning därutöver anser sig utskottet inte böra föreslå.

Utskottet tillstyrker att anslaget förs upp med det i propositionen föreslagna beloppet 3 242 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen avslår motionen 1975:1338 om storleken av bidraget till Riksförbundet mot alkoholmissbruk,
2. att riksdagen med bifall till propositionen 1975:1 och med avslag på motionerna 1975:796, yrkande 2, 1975:1305 och 1975:1339, till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 3 242 000 kr.

25. Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet. Regeringen har under punkten B 42 (s. 89–92) föreslagit riksdagen att till Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet för budgetåret 1975/76 anvisa ett anslag av 6 702 000 kr.

I propositionen uttalar föredragande statsrådet som sin uppfattning att en förändring bör övervägas av huvudmannaskapet och organisationsformen för De blindas förenings bibliotek. Frågan härom bör dock först övervägas inom en särskild arbetsgrupp. I avvaktan på resultatet av arbetet inom denna grupp föreslås en förstärkning av nu utgående bidrag till biblioteksverksamheten samt till framställning av studielitteratur för synskadade högskolestuderande. För dessa båda ändamål beräknas en sammanlagd medelsökning med 550 000 kr. och för vissa andra ändamål en ökning med sammanlagt 250 000 kr. En överföring av vissa utgifter till ett annat anslag gör att den sammanlagda höjningen stannar vid 637 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1975:1303 av fröken Andersson m. fl. (c) vari hemställs att bidraget under punkten B 42 Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet räknas upp med 200 000 kr. till 6 902 000 kr. att fördelas i enlighet med vad som anförts i motionen (dvs. till tolkar för döva och till utbildning av tolkar för döva),

1975:1307 av herr Danell (m) vari hemställs att riksdagen

1. till Föreningen Blinda barns utveckling anvisar ett anslag om 50 000 kr. ur Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet,
2. till Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet för budgetåret 1975/76 anvisar ett anslag av 6 752 000 kr.,

1975:1318 av herr Jonsson i Alingsås (fp) vari hemställs att anslaget till De Blindas förenings biblioteksverksamhet höjs med 300 000 kr.,

1975:1321 av fru Nilsson i Kristianstad m. fl. (c) vari hemställs att anslagen för budgetåret 1975/76 under punkten B 42, bil. 10, prop. 1975:1, i förhållande till budgetåret 1974/75 ökas för

- a) konsulentverksamhet med 245 000 kr.,
- b) kurs- och studieverksamhet med 1 300 000 kr.,
- c) bidrag till tolkar för döva med 100 000 kr.,

1975:1329 av fru Ström m. fl. (s) vari hemställs

1. att riksdagen beslutar att anslaget Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet för budgetåret 1975/76 höjs med 220 000 kr. i enlighet med vad som angetts i motionen (dvs. till konsulentverksamhet samt kurs- och studieverksamhet),

2. att riksdagen beslutar att som sin mening uttala att regeringen i nästkommande budgetarbete bör ta särskild hänsyn till de anspråk på höjda anslag för de handikappades kulturella verksamhet, vilka anspråk utförligt redovisats i de senaste årens framställningar från såväl handikapporganisationerna som skolöverstyrelsen.

Utskottet

Ur detta anslag utgår medel till en rad olika ändamål som närmare redovisats i propositionen. I samtliga motioner framställs yrkanden om ändringar i fråga om ett eller flera av dessa ändamål. Även om man tar hänsyn till att vissa yrkanden sammanfaller helt eller delvis rör det sig om önskemål om en avsevärd sammanlagd anslagshöjning. Utskottet finner det önskvärt att riksdagen i någon mån går dessa önskemål till mötes och föreslår därför med anledning av motionerna 1975:1303, 1975:1307, 1975:1318, 1975:1321 och 1975:1329, yrkande 1, en höjning av anslaget med 150 000 kr. utöver förslaget i propositionen. Det bör ankomma på regeringen att besluta om hur detta belopp lämpligen skall fördelas mellan ändamål som hör hemma under anslaget.

I vad angår motionen 1975:1329, yrkande 2, anser utskottet att riksdagen inte bör göra det önskade uttalandet med syfte att påverka regeringens budgetprövning hösten 1975. Utskottet avstyrker därför nämnda motionsyrkande.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionerna 1975:1303, 1975:1307, 1975:1318, 1975:1321 och 1975:1329, yrkande 1, till *Bidrag till de handikappades kulturella verksamhet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett anslag av 6 852 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionen 1975:1329, yrkande 2.

KAPITALBUDGETEN

Fonden för statens aktier

26. **Teckning av aktier i bolag för statlig opera- och teaterverksamhet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten VI:1 (s. 477) och hemställer

att riksdagen till *Teckning av aktier i bolag för statlig opera- och teaterverksamhet* för budgetåret 1975/76 anvisar ett investeringsanslag av 120 000 kr.

Stockholm den 27 februari 1975

På kulturutskottets vägnar

LENNART MATTSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Andersson i Lycksele (s), Nilsson i Agnäs (m), fröken Sandell (s), herrar Sundman (c), Leander (s), fru Fränkel (fp), herrar Green (s), Eriksson i Ulfaby (c), fru Johansson i Uddevalla (s), fru Mogård (m), herr Norrby (c), fru Ryding (vpk), fröken Eliasson (c) och fru Jordan (s).

Vid punkterna 1–9 ersattes fru Mogård (m) av fru Diesen (m).

Vid punkterna 10 och 22–26 ersattes fru Fränkel (fp) av herr Enlund (fp).

Reservationer

1. vid *punkten 1* (Konstnärsstipendier) av herr Sundman (c), fru Fränkel (fp) och fru Ryding (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 1 börjar med "Utskottet får" och på s. 2 slutar med "och 1975:1331" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner övertygande skäl anförda för en ökning av antalet stipendier till kulturjournalister och kan inte dela den uppfattning, som kommit till uttryck i propositionen, nämligen att önskemålet om en dylik ökning bör avvisas i år därför att man, när det gäller en ökning av de statliga insatserna för kulturarbetarna, valt att prioritera bildkonstnärerna. Det förtjänar också att framhållas att medelsanvisningen för ifrågavarande ändamål varit oförändrad sedan budgetåret 1969/70, vilket i realiteten innebär en avsevärd sänkning. Utskottet tillstyrker motionen 1975:1326 om en ökning av antalet stipendier till kulturjournalister med sju. Detta kräver en anslagshöjning med 105 000 kr. Vid bifall härtill blir även yrkandet i motionen 1975:1331 helt tillgodosett.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionen 1975:1331 samt med bifall till motionen 1975:1326 till *Konstnärsstipendier* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 9 997 000 kr.

2. vid *punkten 4* (Förvärv av konst för statens byggnader m. m.) av fru Fränkel (fp) och fru Ryding (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 3 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet, som ännu en gång vill framhålla den betydelse som utskottet ur flera synpunkter tillmäter den konstnärliga utsmyckningen av offentliga byggnader, finner det klart otillfredsställande att de statliga anslagen till inköp av konst ännu inte motsvarar den norm som fastställdes 1937. Inte minst viktigt i sammanhanget är att enprocentsregeln innebär ett fastställande av att konsten är en organisk beståndsdel av den nya miljö som utformas i samhället. Utskottet anser att riksdagen hos regeringen bör begära förslag om åtgärder för att upprätthålla enprocentsregeln för konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av motionen 1975:512, yrkande 1, och med bifall till motionen 1975:1316, yrkande 2, hos regeringen begär förslag om åtgärder för att upprätthålla enprocentsregeln för konstnärlig utsmyckning av offentliga byggnader,

3. vid *punkten 4* (Förvärv av konst för statens byggnader m. m.) av fru Fränkel (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "I fråga" och på s. 4 slutar med "500 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till det svåra sysselsättningsläget för bildkonstnärerna och behovet av konstnärlig medverkan i utformningen av den offentliga miljön anser utskottet att anslaget för nästa budgetår bör höjas med 500 000 kr. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1975:1316, yrkande 1. Vid bifall härtil blir yrkande 2 i motionen 1975:512 till viss del tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionen 1975:512, yrkande 2, samt med bifall till motionen 1975:1316, yrkande 1, till *Förvärv av konst för statens byggnader m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.,

4. vid *punkten 4* (Förvärv av konst för statens byggnader m. m.) av fru Ryding (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar med "I fråga" och på s. 4 slutar med "500 000 kr." bort ha följande lydelse:

I fråga om medelsanvisningens storlek anser utskottet att propositionens förslag om en höjning med 700 000 kr. innebär att man fortfarande kommer att vara alltför långt ifrån enprocentsmålet. För att vara på rätt väg anser utskottet att det åtminstone behövs en ökning av anslaget med 3,5 milj. kr. utöver vad som föreslagits i propositionen. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1975:512, yrkande 2. Vid bifall härtil blir även yrkande 1 i motionen 1975:1316 helt tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionen 1975:1316, yrkande 1, samt med bifall till motionen 1975:512, yrkande 2, till *Förvärv av konst för statens byggnader m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 8 000 000 kr.,

5. vid *punkten 5* (Motioner om utställningsersättning åt konstnärer och konsthantverkare) av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Diesen (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet anser" och på s. 5 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att 1965 års musei- och utställningssakkunniga i sitt betänkande Utställningar (SOU 1974:43) föreslagit att ersättning skall utgå till konstnärer och konsthantverkare som under vissa villkor ställer

sina arbeten till allmänhetens förfogande. Det ekonomiska ansvaret härför bör åvila staten.

Den i Riksutställningars regi bedrivna försöksverksamheten med utställningsersättning har enligt utskottets mening gett tillräcklig erfarenhet, och utskottet föreslår därför att riksdagen bifaller motionen 1975:509 om införande från och med den 1 januari 1976 av utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare i huvudsaklig överensstämmelse med huvudalternativet i nyssnämnda betänkande samt om anvisande för ändamålet av ett förslagsanslag av 2 800 000 kr. Ett bifall härtill innebär att yrkande 3 i motionen 1975:1316 inte bör föranleda någon åtgärd.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen

- a. bifaller motionen 1975:509 om införande från och med den 1 januari 1976 av utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare och om anvisande för budgetåret 1975/76 av ett förslagsanslag av 2 800 000 kr. med rubriken Utställningsersättning,
- b. avslår motionen 1975:1316, yrkande 3, om förslag om utställningsersättning.

6. vid *punkten 5* (Motioner om utställningsersättning åt konstnärer och konsthantverkare) av fru Fränkel (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet anser" och på s. 5 slutar med "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att samhället bör se till att konstnärliga produkter sprids till olika delar av vårt land. Det är därför rimligt att konstnärerna får ersättning när de, ofta med en betydande ekonomisk satsning, ställer ut sina verk för allmänheten. Utskottet anser att riksdagen hos regeringen bör begära förslag om ett system för utställningsersättning åt konstnärer. Utskottet tillstyrker därför motionen 1975:1316, yrkande 3, medan motionen 1975:509 avstyrks.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen

- a. avslår motionen 1975:509 om införande från och med den 1 januari 1976 av utställningsersättning till konstnärer och konsthantverkare och om anvisande för budgetåret 1975/76 av ett förslagsanslag av 2 800 000 kr. för ändamålet.
- b. med bifall till motionen 1975:1316, yrkande 3, begär förslag om ett system för utställningsersättning till konstnärer.

7. vid *punkten 6* (Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.) av fru Fränkel (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Det i" och slutar med "förevarande sammanhang" bort ha följande lydelse:

Det i motionen 1975:793 framställda yrkandet i fråga om bibliotekersättningens innebär enligt den i motionen 1975:817 framförda motiveringen att ersättningen skall grunda sig även på utlåning, respektive förekomsten av referensexemplar vid de vetenskapliga biblioteken. Utskottet finner goda skäl tala för motionärens uppfattning och anser därför att bibliotekersättningens konstruktion bör ändras så att författare till litterära verk av olika slag får likvärdig behandling. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motionen begär att regeringen vidtar åtgärder för inordnande av de vetenskapliga biblioteken i bibliotekersättningssystemet.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av motionen 1975:793 begär att regeringen vidtar åtgärder för inordnande av de vetenskapliga biblioteken i bibliotekersättningssystemet,

8. vid *punkten 6* (Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.) av herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Sundman (c), fru Fränkel (fp), herrar Eriksson i Ulfaby (c), Norrby (c) och fröken Eliasson (c) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Beträffande bibliotekersättningens" och slutar med "dessa motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

I motionerna 1975:1330, yrkande 1, och 1975:794 föreslås höjningar av bibliotekersättningens grundmultiplik till 24, respektive 30 öre och höjningar av övriga ersättningar i viss relation härtill. Yrkandet i sistnämnda motion sammanfaller med styrelsens för Sveriges författarfond äskande för budgetåret 1975/76.

Den nu gällande grundmultiplik, 18 öre, har varit oförändrad sedan budgetåret 1972/73. Med hänsyn till penningvärdeförsämringen och med hänsyn till att författarfonden bör få något förbättrade möjligheter att bygga ut sitt trygghetsprogram för författarkåren finner utskottet det rimligt att bibliotekersättningen höjs till 24 öre för hemlån av skyddat svenskt originalverk och 96 öre för referensexemplar av dylikt verk samt 12 öre för hemlån av verk i skyddad svensk översättning och 48 öre för referensexemplar av dylikt verk. Utskottet vill här framhålla att Klys (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd) vid sina överläggningar med departementet inför 1975 års budgetproposition uttryckligen förklarat sig prioritera en höjning av bibliotekersättningen.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionen 1975:794 samt med bifall till motionen 1975:1330, yrkande 1, till *Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 21 400 000 kr.,

9. vid *punkten 6* (Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.) av fru Ryding (vpk) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 7 som börjar med "Beträffande bibliotek ersättnings" och slutar med "dessa motionsyrkanden" bort ha följande lydelse:

Utskottet erinrar om att Sveriges författarförbund och styrelsen för Sveriges författarfond i år liksom tidigare krävt att bibliotek ersättningen skall höjas till 30 öre, vilket belopp utgör författarnas principiella mål. Likaså har författarna länge krävt att ersättningen för översättningar skall uppgå till hälften av grundbeloppet.

Utskottet finner dessa krav berättigade eftersom författarna hör till de sämst ställda låginkomstgrupperna. Författarnas krav på en rimligare ersättning för sitt arbete är ett rättvisekrav. Departementschefens i propositionen framförda uppfattning att någon ändring i beloppens storlek eller konstruktion inte skall göras i väntan på kulturrådets betänkande om ersättning till olika konstnärsgupper delas inte av utskottet. Det är ett otillfredsställande för att inte säga cyniskt resonemang att författarna skall tvingas nöja sig med en sänkning av levnadsstandarden därför att kulturrådets betänkande låter vänta på sig.

Utskottet tillstyrker yrkandet i motionen 1975:794 om att bibliotek ersättningen skall utgå med 30 öre för lån av rättsskyddat svenskt originalverk och 15 öre för lån av rättsskyddat översatt verk med motsvarande höjning av övriga belopp. Anslaget bör därför höjas med drygt 11,5 milj. kr. utöver vad som föreslagits i propositionen till 26,6 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionen 1975:1330, yrkande 1, samt med bifall till motionen 1975:794 till *Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 26 600 000 kr.,

10. vid *punkten 13* (Tidskriftsstöd) av herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Sundman (c), fru Fränkel (fp), herrar Eriksson i Ulfaby (c), Norrby (c) och fröken Eliasson (c) som anser att utskottets yttrande och hemställan på s. 13-14 bort ha följande lydelse:

I motionerna 1975:511, 1975:1309 och 1975:1340 framhålls den bekymmersamma ekonomiska situation som många tidskrifter befinner sig i. Under de senaste åren har tidskrifternas situation försämrats väsentligt genom betydande ökningar av totalkostnaderna till följd bl. a. av de mycket kraftiga prisstegringarna på papper. Med den omfattning det statliga tidskriftsstödet för närvarande har kan ett stort antal tidskrifter som uppvisar förlustsiffror inte komma i fråga för bidrag.

Riksdagen har i enlighet med konstitutionsutskottets betänkande 1972:29

uttalat att 1972 års pressutredning inte bör begränsa sitt arbete till dagspressen utan även granska rådande förhållanden för övrig press, varvid utredningen kan få anledning "överväga t. ex. formerna för det nuvarande statliga tidskriftsstödet". I samband därmed framhölls emellertid att det även var angeläget att anslaget till tidskriftsstöd påtagligt förbättrades i avvaktan på förslag från utredningen.

Mot denna bakgrund kan utskottet inte biträda propositionens förslag om en höjning av anslaget till tidskriftsstöd med endast 100 000 kr. för budgetåret 1975/76. Den föreslagna anslagsnivån innebär en oacceptabel urholkning av samhällets stöd till tidskriftsutgivningen. Utskottet finner en ytterligare höjning nödvändig och föreslår att anslaget med anledning av motionerna 1975:511 och 1975:1340 samt med bifall till motionen 1975:1309 höjs med ytterligare 200 000 kr.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 samt motionerna 1975:511 och 1975:1340 och med bifall till motionen 1975:1309 till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 1 840 000 kr.

11. vid punkten 13 (Tidskriftsstöd) av fru Ryding (vpk) som anser att utskottets yttrande och hemställan på s. 13-14 bort ha följande lydelse:

Tidskriftsstödet administreras sedan den 1.10.1974 av statens kulturråd. Den avgående tidskriftsnämnden har i en rapport sammanfattat erfarenheterna av sin verksamhet och bl. a. framhållit att de tidskrifter som söker grundbidrag genomgående uppvisar förlustsiffror och därför är i stort behov av högre bidragsbelopp. Man pekar också på de exceptionella prisökningar på pappersvaror som skett under det senaste året. Tidskriftsnämnden begär en ökning av tidskriftsstödet med 600 000 kr.

Med hänsyn till den betydelsefulla roll de icke-kommersiella tidskrifterna och bulletinerna spelar i dagens samhälle är det enligt utskottets mening väsentligt att de ges goda existensmöjligheter. Utskottet finner den i propositionen förordade ökningen, 100 000 kr., vara alltför låg och anser att tidskriftsnämndens förslag måste ses som ett minimum. Att i avvaktan på resultatet av pågående utredningsarbete vänta ytterligare med en väl motiverad höjning av bidragsbeloppet kan enligt utskottets mening inte vara försvarligt med tanke på det allt svårare ekonomiska läget för de icke-kommersiella tidskrifterna. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka motionen 1975:511, vari hemställs om ett anslag på 500 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit. Vid riksdagens bifall till utskottets förslag tillgodoses även yrkandena i motionerna 1975:1309 och 1975:1340.

Utskottet hemställer

att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 samt motionerna 1975:1309 och 1975:1340 och med bifall till motionen 1975:511 till *Tidskriftsstöd* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 2 140 000 kr.

12. vid *punkten 16* (Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader. Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m.) av herrar Mattsson i Lane-Herrestad (c), Sundman (c), fru Fränkel (fp), herrar Eriksson i Ulfaby (c), Norrby (c) och fröken Eliasson (c) som anser att utskottets yttrande och hemställan på s. 15–16 bort ha följande lydelse:

De under detta anslag samlade arkiven fungerar som dokumentationscentraler inom kulturområdet och utför betydelsefulla uppgifter i arbetet på att levandegöra vårt kulturarv och föra det vidare.

Utskottet har full förståelse för de önskemål om ytterligare medelsanvisning till svenskt visarkiv som framförs i motionen 1975:1315. Detta ökade stöd behövs för att visarkivet bättre skall kunna fullgöra sin viktiga uppgift att samla in och sammanställa svenska visor och svensk folkmusik. Varje år ökar, såsom motionärerna framhåller, efterfrågan på visarkivets tjänster. En ytterligare ökning är att förvänta till följd av det växande intresset för folkmusik och de kulturpolitiska satsningarna med inriktning på amatörism och lokala aktiviteter.

Utskottet, som anser en höjning av medelsanvisningen till visarkivet ytterst önskvärd, tillstyrker motionen 1975:1315 och hemställer

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och med bifall till motionen 1975:1315, yrkande 1, till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 4 176 000 kr.,
2. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och med bifall till motionen 1975:1315, yrkande 2, till *Dialekt- och ortnamnsarkiven samt svenskt visarkiv: Insamlingsverksamhet m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett förslagsanslag av 750 000 kr.

13. vid *punkten 22* (Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet. m. m.) av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Mogård (m) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Utskottet, som" och slutar med "anslagsmedlens användning" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill framhålla att förmedlingsbyrån för kulturprogram i sin framställning om en anslagshöjning påtalat svårigheten att i ett läge då ett nytt anslag införs göra säkra bedömningar om den fortsatta utvecklingen och kommande behov av medel. Kritik som från olika håll riktats mot fördelningen av t. ex. tidskriftsstödet gör det även enligt utskottets mening angeläget att få klarlagt efter vilka grunder fördelningen av medlen till kulturprogram inom föreningslivet sker. Utskottet vill därför tillstyrka yrkande 1 i motionen 1975:508, vilket innebär att riksdagen bör anhänga om en redovisning av hur bidragen under anslagsposten Kulturprogram inom föreningslivet fördelats och använts.

Utskottet vill inte, innan en dylik redovisning lagts fram, tillstyrka den i propositionen föreslagna höjningen utan föreslår i enlighet med yrkande 2 i motionen 1975:508 att till kulturprogram inom föreningslivet beräknas ett oförändrat belopp av 5 135 000 kr. Utskottet biträder däremot den ökning som föreslås beträffande kulturprogram för handikappade och förmedlingsbyrån för kulturprogram.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och med bifall till motionen 1975:508, yrkande 2, till *Bidrag till kulturprogram inom föreningslivet m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett anslag av 6 200 000 kr.,
2. att riksdagen med bifall till motionen 1975:508, yrkande 1, hos regeringen anholder om en redovisning av hur bidragen under anslagsposten Kulturprogram inom föreningslivet fördelats och använts.

14. vid *punkten 23* (Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning) av herr Enlund (fp) som anser att utskottets yttrande och hemställan på s. 21 bort ha följande lydelse:

I motionerna har genomgående framhållits att ett oförändrat anslag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) för nästa budgetår i själva verket, med hänsyn till ofrånkomliga kostnadsstegringar, kommer att innebära en försämring av förbundets arbetsmöjligheter. Kostnadsökningen under budgetåret 1975/76 tillsammans med den kostnadsökning som inte beräknas bli kompenserad trots det höjda anslaget för innevarande budgetår beräknas uppgå till sammanlagt 255 000 kr. Ett oförändrat anslag enligt propositionens förslag skulle tvinga CAN att skära ner sin verksamhet. Även med den höjning av anslaget med 150 000 kr. som föreslås i motionerna 1975:502, 1975:504 och 1975:1304 skulle CAN tvingas minska sitt utbud av tjänster. Enligt utskottets mening är det önskvärt att CAN i stället får möjlighet att intensifiera sina kontakter med medlemsorganisationerna, särskilt då dem som tidigare inte arbetat med alkohol- och narkotikaproblem, och att åstadkomma ett mer varierat utbud av kurser och konferenser, bl. a. för personal från skolan och socialvården. Utskottet vill för sin del föreslå att anslaget höjs med 500 000 kr. utöver vad som föreslagits i propositionen. Vid bifall härtill blir motionerna 1975:502, 1975:504 och 1975:1304 helt tillgodosedda och yrkande 1 i motionen 1975:796 i huvudsak tillgodosett.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionerna 1975:502, 1975:504, 1975:1304 och 1975:796, yrkande 1, till *Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 2 286 000 kr.

15. vid *punkten 24* (Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.) av herr Enlund (fp) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "En allmän" och slutar med "3 242 000 kr." bort ha följande lydelse:

En allmän höjning av anslaget har begärts i motionerna 1975:796, yrkande 2, och 1975:1305. I den förra motionen föreslås en höjning med 251 000 kr. och i den senare en höjning med 100 000 kr. Med anledning av dessa yrkanden får utskottet framhålla att de höjningar av anslaget som vidtogs för budgetåret 1973/74 med 200 000 kr. och för budgetåret 1974/75 med 150 000 kr. inte inneburit någon höjning av bidragets realvärde. Den höjning med 150 000 kr. som föreslås i propositionen kan inte väntas ge full kompensation för kostnadsökningarna. Utskottet delar den i propositionen uttalade uppfattningen att det är väsentligt att förbättra nykterhetsorganisationernas arbetsmöjligheter. Skall detta kunna ske är det nödvändigt med en större höjning av anslaget än den som föreslås i propositionen. Utskottet tillstyrker yrkandet i motionen 1975:796 om en höjning av anslaget med 251 000 kr. utöver vad som föreslås i propositionen. Vid bifall härtil blir även yrkandet i motionen 1975:1305 tillgodosett.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med anledning av propositionen 1975:1 och motionen 1975:1305, med avslag på motionen 1975:1339 och med bifall till motionen 1975:796, yrkande 2, till *Bidrag till nykterhetsorganisationer m. m.* för budgetåret 1975/76 anvisar ett reservationsanslag av 3 493 000 kr.

Särskilda yttranden

1. vid *punkten 1* (Konstnärsstipendier) och *punkten 4* (Förvärv av konst för statens byggnader m. m.) av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Diesen (m):

Såsom framgår av den under punkt 5 i detta betänkande behandlade motionen 1975:509 har vi i årets budgetbehandling prioriterat frågan om utställningsersättning för konstnärer och konsthantverkare. Vi har länge hävdat att ersättning till kulturskapare bör ha företräde framför stödåtgärder, och denna uppfattning vann också riksdagens bifall 1972, då kulturutskottet uttalade att "det allmännas insatser för kulturarbetarna i första hand bör ha formen av ersättning för utfört arbete".

Ännu har dock inget hänt på detta område. Förslag om utställningsersättning framfördes i det förra året avlämnade betänkandet Utställningar. Vi anser att införande av ersättning till konstnärer och konsthantverkare i samband med utställningar bör beslutas redan av 1975 års riksmöte och har därför inte ansett oss kunna biträda de krav som motionsvägen har förts fram under punkterna 1 och 4.

2. vid *punkten 6* (Ersättning åt författare m. fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek m. m.) av herr Nilsson i Agnäs (m) och fru Diesen (m):

Såsom framgår av den under *punkten 5* i detta betänkande behandlade motionen 1975:509 har vi i årets budgetbehandling prioriterat frågan om utställningsersättning för konstnärer och konsthantverkare. Vi anser dock en höjning av bibliotekersättningen och författarpenningen synnerligen angelägen liksom också en lösning av den segslitna frågan om förhandlingsrätt för författare.

Den till den 10 mars 1975 aviserade kulturpropositionen lär enligt departementschefen också innefatta förslag baserade på litteraturutredningens betänkande Boken. Vi förväntar oss att dessa förslag kommer att innebära betydande förbättringar för författarna och litteraturen här i landet. Skulle dessa våra förväntningar inte uppfyllas, måste författarnas berättigade krav på annat sätt tillgodoses.

3. vid *punkten 10* (Bidrag till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner. Regionmusiken) av herr Sundman (c), fru Mogård (m) och herr Enlund (fp):

Enligt vår mening är det väsentligt att de ekonomiska problem som några av de fasta symfoniorkestrarna har i form av kvardröjande underskott från tidigare verksamhetsår får en snabb och positiv lösning. Om så inte sker kan verksamheten vid bl. a. Konserthörsalen i Stockholm allvarligt äventyras. Vi utgår från att detta inte ligger i de anslagsbeviljande myndigheternas intresse. De kontakter som kulturutskottet förutsätter skall komma till stånd mellan berörda parter måste därför leda till en seriös och resultatgivande prövning av frågan hur de ackumulerade underskotten från tidigare år skall täckas. Om så inte sker bör kulturutskottet senare ta ett initiativ i frågan.

När frågan om underskotten lösts föreligger förutsättningar för det redan beslutade samgåendet mellan Stiftelsen Stockholms Konserthus och Konserthörsalen i Stockholm. Då det kommer till stånd bör i enlighet med vad som yrkas i motionen 1975:1302 antalet bidragsberättigande grundbelopp för Konserthörsalen i Stockholm höjas.

